

POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU:

Mechanizmy finansowe w gospodarce wynikające ze zjawiska urban sprawl

Zjawisko urban sprawl związane z rozlewaniem się miast, czyli chaotycznym i rozproszonym rozlewaniem się zabudowy mieszkaniowej na obszary gmin otaczających miasto. Zjawisko to uważane jest za niekorzystne ze względu na koszty, które może generować. Takie przekonanie o zjawisku wynika z dotychczasowych badań, które mają charakter wybiórczy: analizują tylko koszty ale bez korzyści lub badają wpływ tego zjawiska na jedną cechę gospodarki np. koszty dojazdów. Dlatego też, głównym celem projektu jest identyfikacja mechanizmów finansowych zachodzących w gospodarce, które wynikają ze zjawiska urban sprawl. Badania realizowane w projekcie będą również podejmować próbę wyjaśnienia mechanizmu wpływu zjawiska na gospodarkę, przy czym gospodarka będzie rozumiana jako zbiór takich podmiotów jak: gospodarstwa domowe, przedsiębiorstwa, jednostki samorządu terytorialnego, państwo.

Osiągnięcie postawionych celów w projekcie wymaga przeprowadzenia badań w dwóch warstwach:

Pierwsza, urban sprawl musi być przedstawiony w liczbach w odróżnieniu od powszechnego podejścia prezentacji tego zjawiska na mapie. Dopiero skwantyfikowany urban sprawl umożliwia włączenie do modelowania ekonomicznego. Dodatkowo, urban sprawl będzie skwantyfikowany jako indeks składający się z wielu form (wskaźników) zabudowy terenu na tworzących tytułowe zjawisko. Umożliwi to również badania profilu urban sprawl w Polsce, czyli urban sprawl o dominacji jednej/kilku form, jak i wpływu tych form na kondycję gospodarki. Dlatego dla kwantyfikacji zjawiska zakłada się wykorzystanie metody wykorzystującej pomiar wskaźników (form) zabudowy terenu z wykorzystaniem siatki kwadratów o powierzchni 1 km² oraz 250 m² w ramach których zliczane są obiekty budowlane. Na podstawie siatki kwadratów zostaną obliczone wskaźniki (gęstość, ciągłość, skupienie, grupowanie, centralizacja, zróżnicowanie użytkowania, nuklearność, bliskość), które opisują stopień zjawiska urban sprawl.

Druga warstwa odnosi się do kompleksowości badań wpływu zjawiska na gospodarkę. Oznacza to, że nie będzie badany wpływ urban sprawl wyłącznie na jeden określony wskaźnik, czy też nie będą badane tylko koszty zjawiska. Analizowane będą zarówno korzyści jak i koszty urban sprawl w odniesieniu do gospodarki rozumianej jako zbioru podmiotów sfery realnej (gospodarstw domowych, przedsiębiorstw) i regulacji (gminy, powiaty, regiony, kraj). Badania ujawnią również mechanizm wpływu urban sprawl na gospodarkę krajową, regionalną i lokalną. Dlatego też badania szczegółowe będą przeprowadzone na poziomie: gospodarstw domowych i przedsiębiorstw; gmin na których występuje urban sprawl oraz miast z których następuje urban sprawl; powiatów i regionów w których obserwuje się zjawisko oraz na poziomie kraju. Dla pozyskania niezbędnych danych ekonomicznych dla wymienionych poziomów wykorzystane będą dane z urzędów publicznych i badań ankietowych. Po zebraniu danych analizowane będą zależności pomiędzy urban sprawl i gospodarką (w tym szczegółowe analizy dla wymienionych podmiotów) za pomocą modelowania statystycznego i ekonometrycznego wraz z identyfikacją kosztów i korzyści. Wskazane również będą relacje pomiędzy urban sprawl a kondycją ekonomiczną podmiotów sfery realnej i regulacji.

Przesłanki podjęcia tematu wiążą się przede wszystkim z potrzebą wypełnienia luki w obecnym stanie wiedzy w zakresie wpływu polskiego urban sprawl na gospodarkę (krajową i lokalną). Istotne znaczenie dla ekonomii i gospodarki przestrzennej ma ocean konsekwencji gospodarczych urban sprawl specyficznego dla Polski (korzystne vs. niekorzystne) wraz z wyjaśnieniem mechanizmu wpływu zjawiska, czyli: zależności pomiędzy urban sprawl wraz z jego formami a kondycją gospodarstw domowych, przedsiębiorstw, gmin i miast, powiatów, regionów i kraju. Brak jest bowiem obecnie wiedzy na temat kompleksowo ujętych konsekwencji urban sprawl dla gospodarki, a szczególnie brak jest bilansu kosztów i korzyści zjawiska. Wiedza taka pozwoli na formułowanie ocen, klasyfikacji, konsekwencji urban sprawl na gospodarkę, a także na określenie mechanizmów zależności pomiędzy zjawiskiem urban sprawl a gospodarką. Wiedza taka pozwoli w przyszłości na wykorzystanie w formułowaniu polityk przestrzennych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Poprzez wyjaśnienia mechanizmów finansowych i oddziaływania form urban sprawl na gospodarkę wiedza ta może być wykorzystana w przyszłości również poza granicami Polski w obszarach, w których dominuje określona forma struktury przestrzennej.